

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 555/2023
06.09.2023. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Миле Петковић, адвокат из ..., против тужених ББ из ..., чији је пуномоћник Славиша Вукосављевић, адвокат из ... и ВВ из ..., чији су пуномоћници Игор Танчић, адвокат из ... и Славиша Вукосављевић, адвокат из ..., ради утврђивања ништавости и раскида уговора о доживотном издржавању и анекса уговора о доживотном издржавању, одлучујући о ревизији тужених изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 957/22 од 08.09.2022. године, у седници одржаној 06.09.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж 957/22 од 08.09.2022. године и предмет враћа том суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Бору П 148/20 од 09.09.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца против тужених којим је тражено да се утврди да су ништави и без правног дејства према тужиоцу: уговор о доживотном издржавању закључен између тужених као давалаца издржавања и сада пок. ГГ бившег из ..., као примаоца издржавања, оверен код Општинског суда у Бору под бројем 3 Р .../... од 13.02.2007. године и анекса овог уговора о доживотном издржавању, закључен између тужених као давалаца издржавања и сада пок. ГГ бившег из ..., као примаоца издржавања, оверен код Општинског суда у Бору под бројем 3 Р .../... од 14.02.2007. године, од момента закључења па убудуће и да се тужени обавезују да признају и трпе ништавост ових уговора у року од 15 дана под претњом извршења као неоснован. Ставом другим изреке, одбијен је евентуални тужбени захтев тужиоца против тужених којим је тражено да се раскину: уговор о доживотном издржавању закључен између тужених као давалаца издржавања и сада пок. ГГ бившег из ..., као примаоца издржавања, оверен код Општинског суда у Бору под бројем 3 Р .../... од 13.02.2007. године и анекса овог уговора о доживотном издржавању, закључен између тужених као давалаца издржавања и сада пок. ГГ бившег из ..., као примаоца издржавања, оверен код Општинског суда у Бору под бројем 3 Р .../... од 14.02.2007. године, због неизвршења истог од стране тужених и да се тужени обавезују да признају и трпе

раскид ових уговора у року од 15 дана под претњом извршења, као неоснован. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да туженој ББ накнади трошкове парничног поступка у износу од 45.000,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности до исплате, све у року од 15 дана. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужилац да туженом ВВ накнади трошкове парничног поступка у износу од 135.950,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности до исплате, у року од 15 дана.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 957/22 од 08.09.2022. године, преиначена је пресуда Основног суда у Бору П 148/20 од 09.09.2021. године и усвојен тужбени захтев тужиоца и утврђено да су ништави и без правног дејства према тужиоцу: уговор о доживотном издржавању закључен између тужених као давалаца издржавања и сада пок. ГГ бившег из ..., као примаоца издржавања, оверен код Општинског суда у Бору под бројем 3 Р .../... од 13.02.2007. године и анекса овог уговора закључен између тужених као давалаца издржавања и сада пок. ГГ, као примаоца издржавања, оверен код Општинског суда у Бору под бројем 3 Р .../... од 14.02.2007. године, од момента закључења па убудуће, што се тужени обавезују да признају и трпе ништавост ових уговора у року од 15 дана по пријему отправка пресуде. Обавезани су тужени да тужиоцу солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 148.700,00 динара у року од 15 дана по пријему отправка пресуде са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до коначне исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени су благовремено изјавили ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20) и утврдио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Пресудом другостепеног суда је учињена битна повреда из члана 374. став 1. у вези члана 383. став 3. и члана 8. ЗПП на коју ревидент основано у ревизији указује, јер је побијану пресуду засновао на другачијој оцени доказа изведеним пред првостепеним судом, а без непосредног извођења доказа пред другостепеним судом.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је брат сада пок. ГГ и његов једини законски наследник. Тужени су син и ћерка ДД која је била у ванбрачној вези са пок. ГГ. Дана 28.03.2006. године пок. ГГ је закључио уговор о доживотном издржавању са ДД као даваоцем издржавања ЗР-157/06. Предмет уговора била је одређена непокретна имовина у По тужби овде тужиоца тај уговор је раскинут пресудом Општинског суда у Бору П 631/09 од 30.03.2009. године због недавања издржавања. Након тога, пок. ГГ је ДД поклонио уговором о поклону Ов .../... од 30.03.2009. године исту непокретну имовину. По тужби тужиоца пресудом Основног суда у Бору П 305/13 од 30.01.2014. године утврђено је да је уговор о поклону ништав јер је пок. ГГ приликом закључења тог уговора био пословно неспособан. ГГ је умро 23.04.2014. године. Његова заоставштина је расправљена решењем О 473/14 од 10.10.2014. године и имовина која није била предмет уговора о доживотном издржавању од 13.02.2007. године (ЗР 92/07) наследио је тужилац. Пресудом Основног суда у Бору П 244/14 од 20.01.2016. године утврђено је право својине тужиоца на непокретностима које су биле предмет уговора о доживотном издржавању од 28.03.2006. године и уговора о поклону од 30.03.2009. године. У погледу уговора о доживотном издржавању од 13.02.2007. године (и анекса овог уговора) према налазу вештака неуропсихијатра Томислава Крстовића који је непосредно пре закључења

уговора обавио разговор са пок. ГГ и извршио увид у медицинску документацију, ГГ је био способан за закључење предметног уговора. Према налазу Комисије вештака Специјалне болнице за психијатријске болести „Горња Топоница“ – Ниш пок. ГГ је дуги низ година боловао од озбиљних телесних болести (повишени крвни притисак, дијабетес са компликацијама) као и од трајног душевног обољења психоорганског синдрома израженог степена насталог на терену инфаркта мозга, са праћеним парцијалним епи нападима, због чега је код њега у време закључења спорног уговора и анекса била искључена способност расуђивања и слободног одлучивања. Тужени су ради изјашњења на налаз Комисије ангажовали стручног саветника проф. Ратка Ковачевића, неуропсихијатра, који је дао писмене примедбе на тај налаз.

При оваквом чињеничном стању, првостепени суд је одбио тужбени захтев. Прихватио је примедбе стручног саветника тужених проф. Ратка Ковачевића као и мишљење вештака Томислава Крстовића који је био присутан закључењу спорног уговора и закључио да је у време закључења спорног уговора и анекса пок. ГГ био пословно способан – да је могао да управља својим поступцима и схвати значај својих радњи а није прихватио налаз Комисије вештака из Горње Топонице.

Другостепени суд није прихватио правну аргументацију првостепеног суда налазећи да је одлуку засновао на неприхватљивом доказу – мишљењу које је дао неуропсихијатар Томислав Крстовић и мишљењу које је дао неуропсихијатар проф. Ковачевић као саветник тужених – да је пок. ГГ био психички способан за закључење уговора о доживотном издржавању. Закључио је да је требало имати у виду налаз и мишљење Комисије лекара из Горње Топонице где је констатовано да пок. ГГ у моменту закључења уговора није био способан за закључење истог јер је пре тога имао инфаркт мозга. Стога је првостепену пресуду преиначио и усвојио тужбени захтев тужиоца.

По оцени Врховног суда, другостепени суд је одлучујући о жалби на првостепену пресуду и оцењујући изведене доказе утврдио другачије чињенично стање и на таквом чињеничном стању засновао своју одлуку а да то није учинио након отварања расправе. Тиме је учинио повреду из члана 374. став 1. у вези члана 383. став 3. и члана 8. ЗПП чиме је повредио начело непосредности, што представља укидајући разлог.

Да би преиначио првостепену пресуду другостепени суд је морао да отвори расправу. Након отварања расправе и извођења доказа другостепени суд може да изврши другачију оцену доказа ако не прихвати оцену доказа изведених пред првостепеним судом налазећи да је због тога чињенично стање погрешно или непотпуно утврђено. Значи, ради доношења правилне одлуке другостепени суд има могућност да сам одржи расправу, понови изведене доказе и изврши њихову оцену. У овом случају другостепени суд то није учинио већ је без отварања расправе утврдио у битном другачије чињенично стање утврђено од првостепеног суда. Другачија оцена доказа од оне коју је извршио првостепени суд захтева непосредно извођење тих доказа чиме се елиминише повреда начела непосредности. Другостепени суд ако налази да је првостепени суд погрешно оценио налаз вештака, закључак о томе мора да изведе непосредним извођењем тих доказа (саслушањем вештака, читањем налаза и мишљења на расправи и појашњење примедби на налазе и мишљења) и да оцени да ли би требало непосредно да саслуша странке и сведоке и поступи у складу са чланом 383. став 3. у вези члана 394. ЗПП (што представља ревизијски разлог из члана 407. став 1. тачка 3. ЗПП).

У поновном поступку другостепени суд ће отклонити учињену повреду поступка по потреби извешће све неопходне доказе и након правилно спроведеног поступка и правилно утврђеног чињеничног стања, донеће закониту одлуку.

На основу члана 415. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Гордана Комненић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић